Svet
Evropske unije

Bruselj, 20. november 2026
(OR. en)

15479/26

CULT 138
CULT HERIT 33

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	ResolucijaSveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o delovnem načrtu EU za kulturo za obdobje 2027–2030

V prilogi vam pošiljamo navedeno resolucijo, ki jo je Svet (izobraževanje, mladina, kultura in šport) odobril na seji 20. novembra 2026.

PRILOGA

Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o delovnem načrtu EU za kulturo za obdobje 2027–2030

SVET EVROPSKE UNIJE IN PREDSTAVNIKI VLAD DRŽAV ČLANIC, KI SO SE SESTALI V SVETU –

OB PONOVNI POTRDITVI

– dolgoročne strateške vizije za umestitev kulture v središče evropske identitete, opisane v Skupni izjavi „Evropa za kulturo – kultura za Evropo“, o kateri so se 18. junija 2026 dogovorili Svet Evropske unije, Evropski parlament in Evropska komisija[1];

OB PREPOZNAVANJU

– delovnih načrtov EU za kulturo in rezultatov, doseženih v njihovem okviru, v katerih so določene politične prednostne naloge na visoki ravni in v prihodnost usmerjen načrt za sodelovanje držav članic na področju kulturne politike na ravni Unije;

OB PRIZNAVANJU

– resnične vrednosti kulture kot vira pomena, navdiha, inovacij, človeških povezav, medsebojnega razumevanja, identitete in skupnosti;

– dejstva, da evropska kulturna in jezikovna raznolikost tvori skupno dediščino, ki bi jo bilo treba ceniti, podpirati in ohranjati v korist vseh;

– osrednje vloge kulture pri varovanju demokracije in spodbujanju evropskih vrednot ter spodbujanju miru, družbene odpornosti, socialnega dialoga, vključevanja, socialne kohezije ter zdravja in dobrobit vseh državljanov in državljank Unije;

[1] C/2026/3440, 25.6.2026.

– vloge kulture pri spodbujanju enakosti spolov in dejstva, da si mora Unija v skladu s členom 8 PDEU prizadevati za odpravo neenakosti in spodbujanje enakosti v vseh svojih dejavnostih;

– edinstvene vloge kulturnih in ustvarjalnih sektorjev pri pospeševanju zelenega prehoda z vključevanjem trajnostnosti, odpornosti in prilagajanja podnebnim spremembam v skladu s cilji Unije;

– osrednje vloge kulturnih in ustvarjalnih sektorjev pri ustvarjanju delovnih mest po vsej Uniji ter spodbujanju rasti, konkurenčnosti, inovacij in vključujočega trajnostnega razvoja;

– pomena kulture pri dvostranskih in večstranskih zunanjih odnosih in sodelovanju EU, zlasti v partnerstvu z Unescom in Svetom Evrope;

OB UPOŠTEVANJU

– sedanje vojaške agresije Rusije proti Ukrajini, vključno s ciljnim uničevanjem kulturne dediščine, napadi na kulturne in ustvarjalne sektorje Ukrajine ter napadi na ukrajinske umetnike in kulturne delavce;

– trenutnih geopolitičnih nestabilnosti po vsem svetu, tudi na konfliktnih območjih, ki močno ogrožajo kulturno dediščino, umetnike in kulturne delavce ter imajo daljnosežne posledice zanje;

– dejanskih in neposrednih učinkov okoljske in podnebne krize na kulturno krajino in kulturno dediščino ter širše na kulturne in ustvarjalne sektorje, pri čemer se Evropa, ki je celina, ki se najhitreje segreva med vsemi svetovnimi celinami, sooča z izgubo biotske raznovrstnosti brez primere, vse hujšimi cikli vročinskih valov, požari v naravi, sušo, močnim sneženjem, poplavami, morskimi vročinskimi valovi in viharji[2];

---

[2] Glej Poročilo o stanju podnebja v Evropi za leto 2025, https://climate.copernicus.eu/esotc/2025.

– trenutnih izzivov, s katerimi se soočajo demokracije po vsej Uniji in po svetu, vključno z grožnjami umetniški svobodi in avtonomiji kulturnih ustanov, ter stalnih prizadevanj za podporo pri usklajevanju, mobilizaciji, dopolnjevanju in krepitvi skupnega odziva Evrope na te izzive[3];

– hitrega razvoja digitalne tehnologije, zlasti umetne inteligence (UI), ki ustvarja priložnosti za podporo ustvarjalnim praksam ter zaščito in krepitev kulturne dediščine, hkrati pa vzbuja zaskrbljenost zaradi groženj človeški ustvarjalnosti, kulturni in jezikovni raznolikosti, varnosti zaposlitve, kibernetski varnosti, podatkovni suverenosti, pravičnemu plačilu in varstvu pravic intelektualne lastnine v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih;

OB OPOZARJANJU na

– sporočilo Kulturni kompas za Evropo, ki ga je Komisija objavila 12. novembra 2025[4];

– poročilo Komisije o delovnem načrtu EU za kulturo za obdobje 2023–2026 z dne 2. julija 2026;

– politične referenčne dokumente iz Priloge IV k tej resoluciji;

SE STRINJAJO

– s podporo krepitvi evropskega kulturnega sodelovanja, spodbudo kulturni in jezikovni raznolikosti in zagotavljanjem evropske dodane vrednosti ob upoštevanju trenutnih kulturnih, socialnih, ekonomskih, varnostnih in političnih razmer ter ustreznem spoštovanju načel subsidiarnosti in sorazmernosti;

---

3 Glej Evropski ščit za demokracijo: spodbujanje močnejših in odpornejših demokracij.
4 Dok. 15410/25.

– z naslednjimi prednostnimi področji za obdobje 2027–2030, ki temeljijo na ključnih usmeritvah iz kulturnega kompasa za Evropo iz leta 2025:

a) krepitvijo evropskih vrednot, kulturnih pravic in umetniške svobode;

b) opolnomočenjem umetnikov in kulturnih delavcev ter podpiranjem ljudi in družbe;

c) kulturo in konkurenčnostjo, odpornostjo, inovacijami, trajnostnostjo in kohezijo;

d) mednarodnimi kulturnimi povezavami in partnerstvi;

POZIVAJO DRŽAVE ČLANICE,

– naj po potrebi preučijo prednostna področja tega delovnega načrta pri razvoju njihove nacionalne politike na področju kulture in možnosti za sodelovanje med državami članicami, ki jih ponujajo ta področja;

POZIVAJO EVROPSKO KOMISIJO,

– naj do junija 2030 na podlagi prostovoljnih prispevkov držav članic EU pripravi poročilo o izvajanju delovnega načrta EU za kulturo za obdobje 2027–2030;

– naj redno obvešča Svet o izvajanju delovnega načrta za kulturo za obdobje 2027–2030 in njegovih specifičnih ukrepih, kot je ustrezno, da se državam članicam omogoči, da ohranijo splošen pregled nad napredkom in rezultati, obenem pa naj sodeluje z državami članicami, da se zagotovita ustrezna prepoznavnost in dostopnost rezultatov za kulturne sektorje ter državljane in državljanke.

PRILOGA I K PRILOGI

I. PREDNOSTNA PODROČJA

a) Krepitev evropskih vrednot, kulturnih pravic in umetniške svobode

Družbeni, kulturni in geopolitični razvoj v času prejšnjih delovnih načrtov za kulturo je izpostavil strateško vlogo kulture pri spodbujanju evropskih vrednot, krepitvi demokracije ter izgradnji močnejših in odpornejših družb. Ukrepi v okviru delovnega načrta za obdobje 2027–2030 bi morali dodatno izboljšati razumevanje kulturnih pravic in ozaveščenost o njih kot načina, da se izboljšajo dostop do kulture in udejstvovanje v kulturi ter svoboda umetniškega izražanja in ustvarjanje.

Dostop do kulture in udejstvovanje v kulturi ostajata temeljna stebra kulturnih pravic, kot je priznano v ustreznih instrumentih v zvezi s človekovimi pravicami[5]. Delovni načrt bi moral podpirati usklajene ukrepe Unije, da bi se spodbudilo vključujoče udejstvovanje v kulturi in kulturni dediščini, snovni in nesnovni, ter digitalnih kulturnih dobrinah. Kulturne ustanove, med drugim knjižnice, muzeji, gledališča, kinematografi ter območja in objekti kulturne dediščine, ter visokokakovostna življenjska okolja spodbujajo demokratično udeležbo in državljansko udejstvovanje, hkrati pa krepijo kulturna in družbena vozlišča na ravni skupnosti. To je zlasti pomembno za mlade in starejše, podeželske in oddaljene skupnosti, vključno s tistimi v najbolj oddaljenih regijah Unije, invalide in marginalizirane skupine.

---

5 Glej na primer Splošno deklaracijo človekovih pravic in Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah.

Grožnje umetniški svobodi v najraznovrstnejših oblikah so še vedno ključna skrb v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih[6]. Deležniki so pozvali k ukrepom v odziv na te grožnje, vključno z razvojem zanesljivih kazalnikov in spremljanjem umetniške svobode po posameznih državah. Okrepiti bi bilo treba sodelovanje s Svetom Evrope in Unescom, da bi podprli obstoječe pobude, razvili prihodnje skupne pobude in se izognili podvajanju.

Delovni načrt bi moral prispevati k večji ozaveščenosti o načelih in vrednotah, ki so del evropske kulturne dediščine ter skupni vir spomina, razumevanja, identitete, dialoga, kohezije in ustvarjalnosti.

b) Opolnomočenje umetnikov in kulturnih delavcev ter podpiranje ljudi in družbe

Krepitev statusa, delovnih pogojev in čezmejne mobilnosti umetnikov in delavcev v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih ob spoštovanju vloge in avtonomije socialnih partnerjev ostaja ključna prednostna naloga kulturnih politik v Uniji ter je bistvena za zaščito sposobnosti preživetja in povečanje vpliva kulturnega in ustvarjalnega sektorja. Umetniki in kulturni delavci imajo pravico do poštenih, pravičnih, zdravih in varnih delovnih pogojev, pravično plačilo in ustrezni delovni pogoji pa prispevajo tudi k ohranjanju umetniške svobode ter kulturne in jezikovne raznolikosti. Lajšanje mobilnosti po Evropi je bistveno za spodbujanje umetniškega in ustvarjalnega sodelovanja, podpiranje priložnosti za poklicni razvoj in zagotavljanje kroženja kulturnih del.

[6] Glej na primer poročilo Komisije o delovnem načrtu EU za kulturo za obdobje 2023–2026.

Delovni načrt za obdobje 2027–2030 temelji na dosedanjem evropskem skupnem prizadevanju za zaščito statusa umetnikov ter zagotavljanje pravičnega plačila umetnikom ter delavcem v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih na nacionalni in regionalni ravni. Za zagotovitev kontinuitete bi bilo treba upoštevati priporočila iz poročila o odprti metodi koordinacije za leto 2023 „The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals“ (Status in delovni pogoji umetnikov ter kulturnih in ustvarjalnih delavcev), tudi s pregledom stanja in izmenjavo dobrih praks. Delovni načrt bi moral podpirati tudi prispevek Sveta k razvoju prihodnjih političnih pobud na tem področju, tudi s pravočasnimi prispevki k Listini EU o umetnikih[7].

Prekarnost zaposlitve ter vrzel med spoloma in v zastopanosti še naprej negativno vplivata na dobrobit umetnikov in delavcev v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih, kar bi bilo treba v tem obdobju še naprej obravnavati. Povečal se bo tudi pomen izpopolnjevanja in usposabljanja umetnikov ter delavcev v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih, tudi na področju tradicionalnih spretnosti in obrti ter novih digitalnih tehnologij, saj tehnološke in gospodarske spremembe še naprej vplivajo na sektorje. Druga pomembna vprašanja vključujejo izboljšanje kulturnega in umetniškega izobraževanja ter filmske in medijske pismenosti s formalnim, neformalnim in priložnostnim učenjem v okviru vseživljenjskega učenja.

Poleg tega je cilj delovnega načrta, da se nadaljuje sodelovanje na ravni EU na področju kulture in zdravja ter krepi vlogo kulture pri spodbujanju dobrobiti, kakovosti življenja, duševnega in socialnega zdravja ter odpornosti skupnosti. Na podlagi poročila o odprti metodi koordinacije za leto 2025 „Culture and Health – Time to Act“ (Kultura in zdravje – čas za ukrepanje) bo to delo v podporo pri razvoju smernic EU za kulturo, zdravje in dobrobit[8].

---

7 Pobuda Komisije v okviru kulturnega kompasa za Evropo.

8 Pobuda Komisije v okviru kulturnega kompasa za Evropo.

c) Kultura, konkurenčnost, odpornost, inovacije, trajnostnost in kohezija

Evropski kulturni in ustvarjalni sektorji so ključnega pomena za konkurenčnost, zaposlovanje in inovacije v Uniji. Vendar se soočajo z gospodarskimi in tehnološkimi izzivi brez primere. V času velike gospodarske negotovosti, inflacije in pritiska na nacionalne proračune bi moral delovni načrt za obdobje 2027–2030 spodbujati strateške naložbe v kulturne in ustvarjalne sektorje. Poleg vključevanja kulture v javno financiranje, tudi mehanizme Unije za financiranje, bi se lahko poseben poudarek namenil inovativnim pristopom k financiranju, vključno s filantropijo, javno-zasebnimi partnerstvi in drugimi mehanizmi za pritegnitev zasebnega kapitala. Podpora razvoju in izmenjavi najboljših praks pri inovativnih orodjih financiranja ter vključevanje širokega kroga deležnikov z različnih območij, vključno z regijami z omejenimi zmogljivostmi in najbolj oddaljenimi regijami, bosta pomembna za ozaveščanje o priložnostih in krepitev sodelovanja. Trajnostne in predvidljive naložbe v kulturo ostajajo bistvene za zaščito kulturne in jezikovne raznolikosti, kulturne dediščine, umetniške svobode in dolgoročne odpornosti kulturnih in ustvarjalnih sektorjev.

V obdobju 2027–2030 si mora Evropa prizadevati za obravnavanje vpliva UI, zlasti generativne UI, na kulturne in ustvarjalne sektorje, pri čemer mora priložnosti uravnotežiti z morebitnimi grožnjami. Te vključujejo vpliv na človeško ustvarjalnost, zaposlovanje, pravično plačilo, poslovne modele, konkurenčnost, uporabo podatkov, avtorske in sorodne pravice, preglednost, dostopnost, najdljivost, jezikovno raznolikost in pomembnost evropskih vsebin. Da bi obravnavali te vplive, je treba posodobiti infrastrukturo avtorskih pravic[9]. Nadaljnja izmenjava med državami članicami, ki jo podpirajo politični dialogi, dejavnosti strateškega predvidevanja in sodelovanje deležnikov, bo bistvena za spremljanje razvoja na tem hitro razvijajočem se področju, opredelitev ustreznih odzivov politike in preprečevanje podvajanja dela v drugih pripravljalnih telesih Sveta ob spoštovanju področij strokovnega znanja in kompetenc. Načrtovana strategija umetne inteligence za kulturne in ustvarjalne sektorje[10] bo temeljila na posvetovanju z državami članicami.

---

[9] Infrastrukturo avtorskih pravic bi bilo treba razumeti kot „sklop pravil, tehnologij in institucij, ki oblikujejo prakse upravljanja podatkov v ustvarjalnem sektorju“.

[10] Pobuda Komisije v okviru kulturnega kompasa za Evropo, ki temelji na strategiji za uporabo umetne inteligence.

Potrebni so nadaljnji usklajeni ukrepi za povečanje razpoložljivosti in primerljivosti evropskih podatkov o kulturi z izboljšanjem spremljanja in ocenjevanja gospodarskega, okoljskega in socialnega vpliva kulturnih in ustvarjalnih sektorjev na širše gospodarstvo in družbo. Delovni načrt bi moral prispevati k razvoju predvidenega EU vozlišča podatkov o kulturi[11].

Odzvati se je treba tudi na trajne posledice podnebne krize za evropski kulturni sektor in sektor kulturne dediščine ter druge trenutne konflikte in krize, ki jih povzroči človek. Kultura in kulturna dediščina bi se morali še naprej primerno upoštevati v ustreznih strategijah in pri medsektorskem sodelovanju v okviru pristopa Unije k pripravljenosti, vključno s skupnim sporočilom o strategiji za unijo pripravljenosti. Delovni načrt bi moral hkrati okrepiti sodelovanje na področju pripravljenosti na tveganja ter preprečevanja in obvladovanja tveganj, srednje- in dolgoročnega prilagajanja podnebnim spremembam in odzivanja kulturnega in ustvarjalnega sektorja na krize ter obnove kulturne dediščine. Spodbujati bi moral uporabo digitalizacije za ohranjanje kulture in kulturne dediščine, vključno z avdiovizualnimi arhivi.

Podpiranje ohranjanja, obnove in promocije snovne in nesnovne kulturne dediščine, vključno s podvodno kulturno dediščino, ostaja bistveno za spodbujanje skupne evropske identitete, socialne kohezije in trajnostnega razvoja. Prizadevanja za boj proti nedovoljeni trgovini s kulturnimi dobrinami in za zaščito kulturne dediščine pred uničenjem zaradi naravnih nesreč, podnebnih sprememb, konfliktov, kraj iz kulturnih ustanov in človeškega posredovanja zahtevajo stalno sodelovanje, izmenjavo znanja in vključevanje v širše ukrepe odzivanja na konflikte in krize ter pripravljenosti nanje.

[11] Pobuda Komisije v okviru kulturnega kompasa za Evropo.

Kulturne in ustvarjalne sektorje bi bilo treba spodbujati pri prizadevanjih za nadaljevanje zelenega prehoda in povečanje trajnostnosti, tudi z infrastrukturo, odporno proti podnebnim spremembam, trajnostnimi proizvodnimi procesi in zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov.

Posebno pozornost bi bilo treba nameniti kakovosti grajenega okolja in vlogi arhitekturnega sektorja za dosego tega cilja, v skladu z novim evropskim Bauhausom[12]. Kulturne in ustvarjalne sektorje bi bilo treba priznati tudi kot gonilno silo sprememb, ki prispeva k spodbujanju okoljske odgovornosti in trajnosti. V zvezi s tem bi moral delovni načrt temeljiti na priporočilih iz poročila o odprti metodi koordinacije za leto 2025 „*Creative Shifts: Empowering culture for sustainable living"* (Ustvarjalni premiki: krepitev vloge kulture pri trajnostnem načinu življenja).

Poleg tega bi moral delovni načrt spodbujati sodelovanje pri razvoju politik v nekaterih kulturnih in ustvarjalnih podsektorjih, kot so avdiovizualni sektor (vključno s filmom, televizijo, videoigrami in večpredstavnostnimi vsebinami), glasbeni sektor, sektor knjižnic, založniški sektor in sektor knjige, sektor ustvarjalne mode in oblikovanja, arhitekturni sektor in sektor kulturne dediščine, da bi se povečale konkurenčnost, odpornost, inovacije in trajnostnost.

[12] Tudi v skladu z delom skupine strokovnjakov za odprto metodo koordinacije iz držav članic o vlaganju v visokokakovostno arhitekturo in življenjsko okolje za vse (2021).

d) Mednarodne kulturne povezave in partnerstva

Delovni načrt bi se moral osredotočiti na vlogo kulture v zunanjem delovanju in diplomaciji Unije na podlagi priporočil iz poročila skupine za odprto metodo koordinacije o upravljanju mednarodnih kulturnih povezav *„From soft power to Deep Power: EU Governance of ICR in a Changing World“* (Od mehke do trde moči: Upravljanje mednarodnih kulturnih povezav v spreminjajočem se svetu s strani EU). Ukrepi v okviru delovnega načrta bi morali podpirati skladen pristop k mednarodnim kulturnim povezavam ter zagotoviti sodelovanje držav članic pri pripravi in izvajanju strateškega pristopa EU k mednarodnim kulturnim povezavam.

Večje sodelovanje s Svetom Evrope, Unescom in drugimi ustreznimi večstranskimi partnerji lahko spodbudi sodelovanje in prepreči podvajanje dela pri skupnih prednostnih nalogah. Glede na trenutne geopolitične nestabilnosti bi bilo treba posebno pozornost nameniti varstvu kulture in kulturne dediščine v regijah, ki so jih prizadeli konflikti. Ker se ciljno usmerjeni napadi na kulturno dediščino, ustvarjalno infrastrukturo in umetnike v Ukrajini nadaljujejo, konflikti drugje pa še naprej ovirajo kulturno življenje, bi se morale države članice še naprej usklajeno odzivati v skladu s pobudami, kot so pristop Ekipe Evropa za kulturno dediščino v Ukrajini in drugi ustrezni ukrepi[13].

Sklepni dokument MONDIACULT 2025 zagotavlja jasen načrt skupnih globalnih ukrepov za spodbujanje vloge kulture pri trajnostnem razvoju in oblikovanje razvojne agende za obdobje po letu 2030. Ukrepi iz delovnega načrta bi morali podpirati to vizijo in oblikovati skupne prispevke za ustrezne razprave, da bi okrepili vlogo kulture kot gonilne sile trajnostnega razvoja, vključno z napredkom pri doseganju teh ciljev na konferenci MONDIACULT 2029 in s sodelovanjem v drugih ustreznih mednarodnih procesih.

[13] V zvezi s tem glej odstavek 13 sklepov Evropskega sveta z dne 18. in 19. junija 2026 (EUCO 8/26).

II. IZVAJANJE IN METODE DELA

Delovni načrt za kulturo za obdobje 2027–2030, ki temelji na skupni izjavi „Evropa za kulturo – kultura za Evropo“, opredeljuje skupne izzive držav članic na področju kulturne politike ter omogoča sodelovanje in izmenjavo med državami članicami. To med drugim vključuje opredelitev prednostnih nalog, ki jih morajo upoštevati predsedstva Sveta in ki so temelj za razprave na ravni Sveta. Delovni načrt bi moral olajšati strukturirano sodelovanje držav članic pri ključnih vodilnih ukrepih, opisanih v kulturnem kompasu, ter njihov prispevek k tem ukrepom.

V delovnem načrtu so opisane teme za razpravo na ustreznih ravneh v obravnavanem obdobju ter ključne teme za redni pregled na ravni delovne skupine v Odboru za kulturne zadeve.

V njem so opisane tudi druge ureditve za usklajeno sodelovanje EU med uradniki in strokovnjaki, vključno z dejavnostmi vzajemnega učenja, pregledi stanja in skupinami za odprto metodo koordinacije.

Pregled in prožnost

Ohranjanje prožnosti in prilagodljivosti določb in izvajanja delovnega načrta EU za kulturo je bistveno za odzivanje na potrebe kulturnih in ustvarjalnih sektorjev v zahtevnih in razvijajočih se političnih, družbenih in gospodarskih razmerah. Zato bo aktualno predsedstvo ob koncu vsakega trojčka predsedstev v časovnem okviru tega delovnega načrta olajšalo razpravo v Odboru za kulturne zadeve, da bi zagotovili neformalne najnovejše informacije o ukrepih iz delovnega načrta. V tem neformalnem pregledu se bo obravnaval doseženi napredek in učinek sprejetih ukrepov, predlagale pa se bodo lahko prilagoditve poznejših ukrepov glede na dosežene rezultate in/ali razvoj ustrezne politike na ravni EU ali nacionalni ravni.

To drugim predsedstvom ne preprečuje, da bi po potrebi olajšala nadaljnje neformalne preglede.

Vključevanje

Okrepljeno usklajevanje in sodelovanje med kulturno politiko ter drugimi forumi EU in nacionalnimi forumi za oblikovanje politik ostaja bistvenega pomena. Vključevanje kulturne politike in usklajeno ukrepanje sta bistvena pri izkoriščanju potenciala kulture za spodbujanje družbenega napredka. Delovni načrt si zato prizadeva okrepiti medsektorsko sodelovanje in učenje z ustreznimi institucijami. To vključuje sodelovanje na strokovni ravni, tesnejšo interakcijo med različnimi pripravljalnimi telesi Sveta in večje sodelovanje z ustreznimi deležniki.

III. UKREPI

A. Dialogi o politikah – umetna inteligenca ter kulturni in ustvarjalni sektorji

Cilj: podpreti sodelovanje na področju politike in izmenjavo informacij o priložnostih in izzivih, ki jih predstavlja UI, vključno z izmenjavo izkušenj o nacionalnih ukrepih ter praktičnimi smernicami in krepitvijo zmogljivosti za kulturne in ustvarjalne sektorje, ter prispevati k razvoju in izvajanju prihodnje strategije EU za UI za kulturne in ustvarjalne sektorje.

Utemeljitev: UI predstavlja pomembne izzive in priložnosti za kulturne in ustvarjalne sektorje. Ključna vprašanja, ki so jih opredelile države članice, vključujejo etično, trajnostno, odgovorno in na človeka osredotočeno usposabljanje in uporabo UI; spoštovanje avtorskih in sorodnih pravic; preglednost pri uporabi zaščitenih vsebin; zaposlovanje in delovne pogoje: pravično plačilo v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih; kulturno in jezikovno raznolikost; vpliv UI na ustvarjalno prakso ter podatke o kulturi kot vir za UI in inovacije. Čeprav se nekatera od navedenih vprašanj obravnavajo v okviru drugih pobud politike, bi bilo treba številna vprašanja, povezana z UI, upoštevati v prihodnji strategiji za UI za kulturne in ustvarjalne sektorje. Poleg tega je v delovnem načrtu za obdobje 2027–2030 predlagana vrsta ciljno usmerjenih dialogov o politikah za obravnavo različnih novih vprašanj, povezanih z UI ter kulturnimi in ustvarjalnimi sektorji, ter za podporo na človeka osredotočeni ustvarjalnosti, inovativnosti in raznolikosti v dobi UI. Glede na hiter razvoj UI lahko prožni dialogi o politikah, ki pa morajo biti redni, zagotovijo odzivno strukturo za usmerjene in prožne izmenjave in intervencije v zvezi z aktualnimi vprašanji glede UI v obdobju delovnega načrta.

Izkušnje, najboljše prakse in priporočila iz političnih dialogov bi morali biti podlaga za politične in strokovne razprave. Celoten seznam specifičnih tem bi moral biti prožen, da bi se lahko odzivali na nova vprašanja.

Okvirne teme bi lahko vključevale naslednje:

1. UI ter kulturna in jezikovna raznolikost

Cilj: preučiti ukrepe, ki obravnavajo vpliv UI na kulturno in jezikovno raznolikost, sodelovanje v kulturnem življenju v digitalnem okolju, dostopnost in najdljivost raznolikih evropskih vsebin.

Pričakovani rezultati: predlogi, zamisli in priporočila o tem, kako zaščititi in povečati kulturno raznolikost na spletu ter spodbujati udeležbo regionalnih in manjšinskih jezikov v sistemih UI, pa tudi vprašanja, povezana z dostopnostjo in najdljivostjo raznolikih vsebin. Ugotovitve bi morale temeljiti na razvoju širše strategije za UI ter kulturne in ustvarjalne sektorje in ga dopolnjevati ter prispevati k tekočim svetovnim razpravam v mednarodnih forumih za kulturno politiko, vključno s tistimi, ki potekajo v okviru Konvencije Unesca iz leta 2005.

2. UI in zaposlovanje v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih

Cilj: preučiti morebiten vpliv na ukinjanje in preoblikovanje delovnih mest ter zaposlovanje v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih, delovne pogoje, pravično plačilo, človeško ustvarjalnost, potrebe po spretnostih, kritično razmišljanje in pismenost na področju UI.

Pričakovani rezultati: medsebojni strokovni pregled/zbiranje dokazov o vplivu UI na trg dela in razmislek o novih odzivih politike.

3. Druga nova vprašanja glede UI

Morebitni dodatni dialogi o politikah na temo UI ter kulturni in ustvarjalni sektorji bi lahko olajšali izmenjavo informacij o drugih novih vprašanjih, tudi v zvezi z ustreznimi pobudami, sprejetimi na nacionalni ravni, ter ključnimi prednostnimi nalogami za ukrepanje, opredeljenimi v strategiji EU za UI za kulturne in ustvarjalne sektorje. Možne teme lahko vključujejo:

- umetnostno vzgojo, spretnosti in usposabljanje v dobi UI;
- sektorske odzive na vpliv UI (vključno z vplivom UI na avdiovizualni sektor, videoigre, glasbo, oblikovanje, založništvo in evropski knjižni sektor, knjižnice, muzeje in kulturno dediščino ali drugo);
- priložnosti in dobre prakse pri uporabi UI za ustvarjalnost, kulturno produkcijo, razširjanje in dostop do kulture;
- podatke o kulturi kot vir za UI in inovacije, ki odraža evropske vrednote ter spodbuja kulturno in jezikovno raznolikost.

B. Dejavnosti vzajemnega učenja/delavnice

i) Dejavnosti vzajemnega učenja

V poročilu Komisije o delovnem načrtu za obdobje 2023–2026 je naveden interes držav članic za večjo uporabo dejavnosti vzajemnega učenja. Gre za prostovoljne izmenjave na strokovni ravni pod vodstvom držav članic, ki sodelujočim državam zagotavljajo praktičen okvir za izmenjavo izkušenj, primerjavo pristopov politike in opredelitev najboljših praks. Po potrebi se lahko na podlagi dejavnosti vzajemnega učenja pripravijo zbirna poročila in praktična priporočila. Dejavnosti vzajemnega učenja bi morale ostati prožne in se odzivati na nove izzive. Zajemajo lahko naslednje:

- *Status umetnikov in kulturnih delavcev*: izmenjava izkušenj o temah, ki vplivajo na kulturne in ustvarjalne sektorje, kot so delovni pogoji, pravično plačilo, vrzel med spoloma in v zastopanosti, ovire za čezmejno mobilnost ali upoštevanje prejšnjih priporočil skupine za odprto metodo koordinacije[14].

- *Ustvarjalna moda*: izmenjava najboljših praks o strukturnih izzivih, s katerimi se sooča ustvarjalna moda kot poseben kulturni in ustvarjalni sektor, vključno s trajnostnim prehodom, dostopom do financiranja, spretnostmi ter prenosom obrti.

- *Dolgoročno ohranjanje digitalne kulturne dediščine*: izmenjava najboljših praks z možnostjo razvoja skupnih rešitev in orodij za dolgoročno čezmejno ohranjanje različnih oblik digitalne kulturne dediščine, med drugim vključno z avdiovizualno, besedilno, vizualno in grajeno dediščino, da bi izboljšali pripravljenost in odpornost kulturnih in ustvarjalnih sektorjev, vključno s kibernetsko odpornostjo.

---

[14] Poročilo strokovne skupine držav članic za odprto metodo koordinacije „The Status and Working Conditions of Artists and Creative and Cultural Professionals“ (Status in delovni pogoji umetnikov ter kulturnih in ustvarjalnih delavcev) (2023).

- *Dostop do kulture in kulturno udejstvovanje*: izmenjava najboljših praks za podpiranje dostopa do kulture in kulturne dediščine ter udeležbe v njiju, zlasti za premalo zastopane skupine, invalide, mlade in starejše ter ljudi, ki živijo na podeželskih in oddaljenih območjih.

Morebitne dodatne teme za dejavnosti vzajemnega učenja bi lahko vključevale izobraževanje na področju kulture in umetnostno vzgojo, vključno s filmskim izobraževanjem; ogrožene umetnike in umetnice; demokratično odpornost in evropski spomin; živo dediščino, tradicionalne obrti in nesnovno kulturno dediščino; knjižnice, založništvo in evropski knjižni sektor; oblikovanje, arhitekturo in visokokakovostna bivalna okolja; avdiovizualni in filmski sektor; glasbeni sektorj; nezakonito trgovino s kulturnimi dobrinami in podvodno kulturno dediščino.

ii) Delavnice

„Delavnice“ so izmenjave pod vodstvom Komisije, ki povezujejo države članice, strokovnjake in po potrebi deležnike. Delavnice lahko zajemajo naslednje:

- *Kultura in zdravje*: izmenjava najboljših praks o tekočem sodelovanju med kulturnim in zdravstvenim sektorjem ter sektorjem dobrobiti, vključno s prispevki k prihodnjim smernicam EU o kulturi, zdravju in dobrobiti.[15]

[15] Pobuda Komisije v okviru kulturnega kompasa za Evropo.

C. Skupine za odprto metodo koordinacije

Cilj: olajšati strukturirano strokovno sodelovanje in razvoj praktičnih priporočil za oblikovanje politik na ravni Unije in po potrebi na nacionalni ravni.

i) *Sprostitev financiranja kulture: spodbujanje naložb v kulturne in ustvarjalne sektorje*

Utemeljitev: ustrezno financiranje kulture je ključnega pomena za zagotovitev močnejšega in konkurenčnejšega kulturnega sektorja. Vendar so proračuni za kulturo po vsej Evropi pod stalnim pritiskom.

Cilj: ta skupina za odprto metodo koordinacije bo preučila financiranje kulture in pripravila priporočila za države članice in institucije EU o tem, kako nadalje spodbujati uporabo inovativnih orodij financiranja, spodbujati in upravljati zasebne, človekoljubne in druge vire ter mehanizme financiranja in sodelovanja v skladu z načelom subsidiarnosti. Med drugim bo preučila, kako bi lahko okrepili kulturne in ustvarjalne sektorje z ustvarjanjem ugodnega okolja za povečanje financiranja ter kako lahko kulturne ustanove ter strokovnjaki in strokovnjakinje najbolje upravljajo svoj razvoj in obravnavajo morebitna s tem povezana tveganja. Skupina za odprto metodo koordinacije bo preučila tudi, kako bi lahko financiranje kulture horizontalno vključili v različne instrumente financiranja, kar bo kulturi omogočilo, da izkoristi raziskave, podjetništvo, mobilnost, mednarodni razvoj in drugo. Skupina za odprto metodo koordinacije bi morala povezati strokovnjake za kulturno politiko ter strokovnjake za javne in zasebne mehanizme financiranja. Upoštevati bi morala tudi novo delo Unesca v zvezi s pripravo smernic in priporočil za financiranje kulture, tudi s povabilom ustreznih strokovnjakov Unesca k sodelovanju v skupini.

Ta nova skupina za odprto metodo koordinacije si bo prizadevala za pregled in nadgradnjo ugotovitev in priporočil iz poročila iz leta 2015 *„Towards More Efficient Financial Ecosystems: Innovative Instruments to Facilitate Access to Finance for the Cultural and Creative Sectors“* (Na poti do učinkovitejšega finančnega ekosistema: inovativni instrumenti za olajšanje dostopa do financiranja za kulturne in ustvarjalne sektorje). Gradila bo tudi na izkušnjah in virih, pridobljenih v okviru projekta Creative FLIP (Financiranje, učenje, inovacije in pravice intelektualne lastnine za kulturne in ustvarjalne sektorje in gospodarske dejavnosti).

Dejavnosti skupine za odprto metodo koordinacije bodo prispevale k načrtovani pripravi „smernic EU za strateško vlaganje v kulturo“[16] in preučevanju inovativnih naložbenih orodij za privabljanje zasebnega kapitala, vključno s filantropijo, v sodelovanju z ustreznimi finančnimi institucijami.

Predvideni rezultati: strokovno poročilo, v katerem so opisana ključna priporočila za vključitev kulture v medsektorske mehanizme financiranja in razvoj ugodnega okolja za javno in zasebno financiranje kulture.

ii) Pripravljenost in odzivanje na krize in nesreče na področju kulture in dediščine

Utemeljitev: v vse bolj nestabilnih svetovnih geopolitičnih razmerah sta kultura in dediščina prepogosto v ospredju konfliktov in nestabilnosti. Ti napadi so lahko v različnih oblikah, vključno z neposrednim ciljanjem na kulturno infrastrukturo in območja kulturne dediščine. Sedanja vojna agresija Rusije proti Ukrajini še naprej poudarja ciljno uničevanje kulture in dediščine kot namerno taktiko kulturnega vojskovanja, namenjeno spodkopavanju in uničevanju kulturne identitete. Znatno tveganje izrednih razmer za kulturo in območja kulturne dediščine po vsej Uniji predstavljajo tudi vse pogostejši ekstremni vremenski dogodki, vključno s poplavami, vročinskimi vali in požari v naravi, ki jih povzroča podnebna kriza, zato so potrebni razmislek, analiza ter konkretni usklajeni medsektorski ukrepi za pripravljenost pred takimi dogodki. Poleg tega kraje iz muzejev in drugih kulturnih ustanov vse bolj ogrožajo celovitost kulturne dediščine v več državah članicah.

---

16 Pobuda Komisije v okviru kulturnega kompasa za Evropo.

Cilj: Evropa se je iz svojega odziva na nedavne krize naučila, da lahko ukrepi EU dopolnijo dvostranske pobude držav članic ter zagotovijo dragocen prispevek in model za pripravljenost na krize, obvladovanje tveganj in odzivanje na izredne razmere v kulturnem sektorju in sektorju kulturne dediščine. Skupina za odprto metodo koordinacije bi morala obravnavati mehanizme zgodnjega opozarjanja in takojšnjega odziva, zaščito, ohranjanje in obnovo kulture in dediščine ter najboljše prakse glede varnostnih ukrepov proti kraji iz muzejev in drugih kulturnih ustanov. Pobude, kot sta pristop Ekipe Evropa za kulturno dediščino v Ukrajini, ki se odzivajo na napade na kulturo, in vključitev varstva kulturne dediščine v okvire Unije na področju civilne zaščite, zagotavljajo usklajen, učinkovit in nadgradljiv pristop. V strategiji EU za unijo pripravljenosti je predlagana vrsta ukrepov, skladnih z vsedružbenim in vsevladnim pristopom, ki upošteva vse nevarnosti. Ta skupina za odprto metodo koordinacije, ki povezuje strokovnjake za politiko na področju kulture in dediščine ter strokovnjake za pripravljenost in odzivanje na krize in nesreče, si bo prizadevala pripraviti priporočila za dinamičen, odziven in učinkovit model za usklajevanje odziva EU na grožnje skupni kulturni dediščini, pri čemer bo upoštevala tudi obstoječe okvire in orodja za pripravljenost in odzivanje na krize in nesreče na ravni EU. Skupina za odprto metodo koordinacije bi morala obravnavati pripravljenost na krize in nesreče, obvladovanje tveganja in odzivanje na izredne razmere za snovno in nesnovno kulturno dediščino, pri tem pa po potrebi upoštevati tehnologije digitalne hrambe.

Predvideni rezultati: strokovno poročilo, v katerem so opisana ključna priporočila in orodja za pripravljenost na krize in nesreče na področju kulturne dediščine ter obvladovanje tveganja za razvoj bolj strateškega, hitrega, učinkovitega in odzivnega pristopa k varovanju kulture ter snovne in nesnovne dediščine.

iii) Umetniška svoboda: krepitev zmogljivosti za varstvo umetniške svobode

Utemeljitev: glede na vlogo kulture in umetnosti pri ohranjanju evropskih vrednot in demokratične odpornosti je krepitev umetniške svobode še posebej pomembna. Umetniška svoboda omogoča svobodno in pluralistično izražanje, dialog in državljansko udeležbo. Poleg tega je bila umetniška svoboda v posvetovanjih z državami članicami in deležniki iz kulturnih in ustvarjalnih sektorjev opredeljena kot pomembno vprašanje delovnega načrta, saj so umetniki in umetnice ter kulturni delavci in delavke vse bolj izpostavljeni neposrednim in posrednim pritiskom.

Cilj: te skupine za odprto metodo koordinacije bi morale povezati strokovnjake za politiko na področju kulture, človekovih pravic ali pravosodja v sodelovanju s predstavniki ustreznih mednarodnih organizacij, vključno s Svetom Evrope in Unescom, ki že izvajajo dejavnosti poročanja in evidentiranja ter razvijajo določanje standardov politike na tem področju. Odprta metoda koordinacije bi morala olajšati izmenjavo glede obstoječih okvirov, pobud in dobrih praks na nacionalni in večstranski ravni ter preučiti ukrepe za varstvo umetniške svobode in spodbujanje ugodnih okolij za umetniško ustvarjanje. Skupina za odprto metodo koordinacije bi morala preučiti obstoječe pristope k spremljanju umetniške svobode in poročanju o njej na nacionalni, evropski in mednarodni ravni ter opredeliti vrzeli, ki ovirajo razvoj učinkovitih odzivov politike za varstvo umetniške svobode. Tako delo bi moralo dopolnjevati obstoječe pobude Sveta Evrope, Unesca, ustreznih organizacij civilne družbe in akademskih krogov ter preprečiti njihovo podvajanje. Skupina za odprto metodo koordinacije bi morala preučiti tudi, kako lahko ukrepi Sveta na področju umetniške svobode zagotovijo dodano vrednost in prispevajo k širšim ciljem kulturne politike, vključno s pripravo poročil o stanju kulture[17].

Predvideni rezultati: strokovno poročilo, ki nadgrajuje obstoječe mednarodne pristope in okvire, zlasti Sveta Evrope in Unesca, opisuje dobre prakse in morebitna priporočila za izboljšanje sposobnosti in zmogljivosti za varstvo in krepitev umetniške svobode ter opredeljuje priložnosti za prihodnje skupne pobude s Svetom Evrope in Unescom.

[17] Pobuda Komisije v okviru kulturnega kompasa za Evropo.

D. Strokovne mreže in izmenjave

i) Mreža EU vozlišča podatkov o kulturi

Utemeljitev: potrebno je tekoče delo za razvoj zmogljivosti za zbiranje podatkov, raziskave in spremljanje na področju kulture po vsej Uniji. V skupni izjavi je določena skupna zaveza za „spodbuja[nje] pobud, katerih cilj je izboljšati razpoložljivost zanesljivih in primerljivih podatkov o kulturi, da se podpre razvoj z dokazi podprtih kulturnih politik“. V skladu s tem se je Komisija zavezala, da bo razvila novo EU vozlišče podatkov o kulturi.

Cilj: zagotoviti forum za države članice in Komisijo za izmenjavo najboljših praks, preskušanje zamisli in odpravljanje vrzeli pri merjenju kulturnih in ustvarjalnih sektorjev na ravni EU, skupaj s strokovnjaki s tega področja, da se vzpostavi večja skladnost in po potrebi uskladi delo v zvezi s podatki o kulturi. Dejavnosti mreže bodo dopolnjevale obstoječe delo na področju uradne statistike in bi morale podpirati z dokazi podprto oblikovanje politik, tudi s prostovoljno izmenjavo praks o skupnih metrikah, interoperabilnosti in odgovornem upravljanju podatkov. S tem povezane dejavnosti bi bilo treba uporabiti tudi pri razvoju EU vozlišča podatkov o kulturi. O ciljih in pristojnostih mreže bi morali razpravljati v Odboru za kulturne zadeve pred začetkom izvajanja dejavnosti.

Predvideni rezultati: mreža strokovnjakov in strokovnjakinj iz držav članic, ki dvostransko ali večstransko prostovoljno in priložnostno sodelujejo pri merjenju in analizi kulture ter kulturnih in ustvarjalnih sektorjev.

ii) Srečanja visokih uradnikov o mednarodnih kulturnih povezavah

Utemeljitev: ob upoštevanju priporočil skupine za odprto metodo koordinacije za upravljanje mednarodnih kulturnih povezav se lahko vsakih šest mesecev v okviru pristojnosti predsedstva prostovoljno organizirajo redna srečanja visokih uradnikov o mednarodnih kulturnih povezavah. Sicer pa lahko kontinuiteto med srečanji visokih uradnikov pomaga zagotoviti neformalni podporni odbor za srečanja visokih uradnikov, ki ga sestavljajo zainteresirane države članice, in sicer z organizacijo srečanj ter olajšanjem dolgoročnega načrtovanja tem in dnevnih redov. Ta odbor bi morali sestavljati strokovnjaki in strokovnjakinje s področja kulture in zunanjih odnosov iz zainteresiranih držav članic ter služb Komisije in ESZD, kot je ustrezno, tako s področja kulture kot zunanjih zadev, da bi odražal skupno področje politike mednarodnih kulturnih povezav.

Predvideni rezultati: redna srečanja v podporo kontinuiteti, strateškemu načrtovanju in usklajevanju politik za mednarodne kulturne povezave.

E. Nadaljnje ukrepanje na podlagi prejšnjih odprtih metod koordinacije

Ključno spoznanje iz delovnega načrta za obdobje 2023–2026 je bila potreba, da mreže, ki jih razvijejo skupine za odprto metodo koordinacije, delujejo tudi izven okvira poročila o odprti metodi koordinacije in da se omogoči nadaljnje sodelovanje za spodbujanje izvajanja priporočil[18]. Cilj delovnega načrta za obdobje 2027–2030 bo zagotoviti kontinuiteto in izvajanje v okviru tematskih usmeritev nedavnih odprtih metod koordinacije z ukrepi, ki vključujejo morebitne (i) preglede stanja, (ii) neformalne izmenjave mnenj v Odboru za kulturne zadeve za izmenjavo najnovejših informacij o izvajanju priporočil na nacionalni ravni in ravni EU ter (iii) vključitev priporočil iz dejavnosti v okviru odprte metode koordinacije v druge postopke razvoja politik.

F. Gostujoče predstavitve/ustne izmenjave v Odboru za kulturne zadeve

Cilj: za teme, povezane s kulturo, ki jih obravnavajo druga pripravljalna telesa Sveta ali so obravnavane eksterno, lahko gostujoče predstavitve/ustne izmenjave v Odboru za kulturne zadeve zagotovijo prostor za izmenjavo zamisli in najnovejših informacij o pomembnih vprašanjih. Okvirni seznam tem bi lahko vključeval naslednje:

- *Ukrajina: kultura, kulturna dediščina in okrevanje*

Izmenjave mnenj v Odboru za kulturne zadeve o pristopu Ekipe Evropa in drugih podpornih ukrepih za oceno in opredelitev dodatnih potreb in priložnosti za sodelovanje pri zagotavljanju podpore Ukrajini na področju kulture in dediščine.

- *Kulturne pravice, kulturna demokracija in družbeno angažirana umetnost: izmenjava najboljših praks*

Razprava v Odboru za kulturne zadeve s prispevki ustreznih mednarodnih deležnikov, vključno s posebno poročevalko ZN za kulturne pravice.

---

18 Glej poročilo Komisije o delovnem načrtu EU za kulturo za obdobje 2023–2026.

- *Konkurenčnost in kulturna razsežnost evropskega sektorja videoiger*

Izmenjava mnenj na morebitnem skupnem srečanju Odbora za kulturne zadeve in Delovne skupine za avdiovizualno področje in medije.

- *Arhitekturna politika, visokokakovostno življenjsko okolje za vse in novi evropski Bauhaus*

Izmenjava mnenj na morebitnem skupnem srečanju Odbora za kulturne zadeve in Delovne skupine za okolje s prispevki drugih ustreznih deležnikov, kot je mreža evropskih direktorjev za arhitekturne politike (EDAP).

- *Avtorske pravice – predstavitev drugih delovnih skupin*

Izmenjava mnenj na morebitnem skupnem srečanju Odbora za kulturne zadeve in Delovne skupine za intelektualno lastnino (avtorske pravice).

- *Kultura, evropska zgodovina in ohranjanje spomina*

Izmenjava mnenj v Odboru za kulturne zadeve za vključitev ustreznih deležnikov s področja mednarodnih zadev, ustreznih organov EU ali drugih.

Zgornji seznam predsedstvom ne preprečuje, da po potrebi obravnavajo druge pomembne teme.

G. Drugi ukrepi

V skladu s prejšnjimi delovnimi načrti EU za kulturo bodo konference, seminarji, študije in drugi ukrepi še naprej prispevali k izvajanju delovnega načrta in preučevanju prednostnih tem.

Ob ohranjanju potrebe po prožnosti in odzivnosti v okviru tega delovnega načrta bi lahko okvirne teme za pobude pod vodstvom predsedstva in rezultati, ki bi jih lahko dosegel Svet, vključevali:

- prispevek knjižnic in medijev k družbeni odpornosti;
- varovanje kulturne dediščine in boj proti nedovoljeni trgovini;
- mednarodne kulturne povezave;
- spretnosti in poklice v kulturi v času prehoda;
- avtorske pravice in kulturo;
- nesnovno kulturno dediščino;
- močan kulturni ekosistem za odporno in zdravo družbo;
- vlogo kulture pri krepitvi dobrobiti, državljanske udeležbe in odpornosti skupnosti;
- podvodno kulturno dediščino;
- kulturo in trajnostni turizem.

Okvirni časovni razpored delovnega načrta EU za kulturo 2027–2030

	2027		2028		2029		2030	
	1. polletje	**2. polletje**	**1. polletje**	**2. polletje**	**1. polletje**	**2. polletje**	**1. polletje**	**2. polletje**
A. Krepitev evropskih vrednot, kulturnih pravic in umetniške svobode								
Umetniška svoboda			Odprta metoda koordinacije					
Dostop do kulture			Dejavnost vzajemnega učenja (*morda*)					
Knjižnice in kulturne ustanove	Konferenca: Knjižnice in mediji za družbeno odpornost in državljansko udejstvovanje	Konferenca: Javne knjižnice, bralna kultura in pismenost: evropske perspektive in grške pobude				Pregled stanja		
Kulturne pravice					Gostujoča predstavitev v Odboru za kulturne zadeve / ustna izmenjava (*morda*)			

B. Opolnomočenje umetnikov in kulturnih delavcev ter podpiranje ljudi in družbe								
Kultura in zdravje		Konferenca o predpisovanju kulture	Delavnica (*morda*)	Konferenca in sklepi Sveta (*morda*)				
Status in delovni pogoji							Pregled stanja (*morda*)	
Spretnosti in usposabljanje			Konferenca: Na prihodnost pripravljene spretnosti za močnejšo kulturo, dediščino in ustvarjalne ekosisteme					
Dobrobit, državljanska udeležba in odpornost skupnosti								Konferenca in sklepi (*morda*)
C. Kultura, konkurenčnost, odpornost, inovacije, trajnostnost in kohezija								
Financiranje kulture	Odprta metoda koordinacije							
			Konferenca o mehanizmih financiranja					
Pripravljenost na krize in nesreče				Odprta metoda koordinacije				

Podatki o kulturi			Strokovna mreža					
Umetna inteligenca		Konferenca o odnosu med umetno inteligenco, intelektualno lastnino in zaposlitvenimi pogoji v kulturnem sektorju Konferenca o uporabi umetne inteligence za ohranjanje in spodbujanje kulturne dediščine	Odbor za kulturne zadeve: gostujoča predstavitev/ustna izmenjava (umetna inteligenca in avtorske pravice)	Dialog o politikah (*morda*)		Dialog o politikah (*morda*)	Konferenca in sklepi Sveta (*morda*)	
Kulturna dediščina in podnebje		Neformalni ministrski sestanek Konferenca o modrem gospodarstvu in promociji podvodnih arheoloških najdišč	Konferenca o muzejih in kulturni dediščini kot gonilnih silah zaščite, prenove in odpornosti					Pregled stanja (*morda*)

Sektorske izmenjave (avdiovizualni sektor, glasba)			Odbor za kulturne zadeve: gostujoča predstavitev/ustna izmenjava (*morda*) Konferenca o filmski dediščini in filmskem izobraževanju	Odbor za kulturne zadeve: gostujoča predstavitev/ ustna izmenjava (*morda*)				
Arhitekturna politika	Srečanje evropskih direktorjev za arhitekturne politike	Srečanje evropskih direktorjev za arhitekturne politike Evropska konferenca o arhitekturnih politikah (ECAP)	Srečanje evropskih direktorjev za arhitekturne politike	Srečanje evropskih direktorjev za arhitekturne politike Evropska konferenca o arhitekturnih politikah (ECAP)	Srečanje evropskih direktorjev za arhitekturne politike Odbor za kulturne zadeve: predstavitev gostujočega/ustna izmenjava (*morda*)	Srečanje evropskih direktorjev za arhitekturne politike Evropska konferenca o arhitekturnih politikah (ECAP)	Srečanje evropskih direktorjev za arhitekturne politike	Srečanje evropskih direktorjev za arhitekturne politike Evropska konferenca o arhitekturnih politikah (ECAP)
Konkurenčnost kulturnih in ustvarjalnih sektorjev	Konferenca: Ponovni razmislek o konkurenčnosti EU: prispevek kulturnih in ustvarjalnih sektorjev							
D. Mednarodne kulturne povezave in partnerstva								

Nedovoljena trgovina		Konferenca o nezakoniti trgovini s kulturnimi dobrinami in trgovini s ponarejenimi umetniškimi deli						
Ukrajina	Pristop Ekipe Evropa	Pristop Ekipe Evropa	Pristop Ekipe Evropa	Pristop Ekipe Evropa	Pristop Ekipe Evropa Odbor za kulturne zadeve: gostujoča predstavitev/ustna izmenjava (*morda*)	Pristop Ekipe Evropa	Pristop Ekipe Evropa	Pristop Ekipe Evropa
Mednarodne kulturne povezave	Srečanje visokih uradnikov (*morda*)	Srečanje visokih uradnikov (*morda*)	Srečanje visokih uradnikov (*morda*) Konferenca o krepitvi kulturnega sodelovanja v Sredozemlju	Srečanje visokih uradnikov (*morda*)	Srečanje visokih uradnikov (*morda*) Pregled stanja (*morda*)	Srečanje visokih uradnikov (*morda*)	Srečanje visokih uradnikov (*morda*)	Srečanje visokih uradnikov (*morda*)

Smernice o delovnih metodah

Splošna načela

- Ukrepe v okviru delovnega načrta bi bilo treba izvajati prožno ter v skladu z načeloma subsidiarnosti in sorazmernosti.
- Sodelovanje je prostovoljno in po potrebi temelji na imenovanjih držav članic.
- Ukrepi v okviru delovnega načrta ne bi smeli neupravičeno povečati upravnega bremena za države članice, Komisijo in deležnike.
- Komisija lahko podpre izvajanje delovnega načrta z zagotavljanjem strokovnega znanja in po potrebi logistične ali finančne podpore.
- Po potrebi se lahko rezultati ukrepov, izvedenih v okviru delovnega načrta, predstavijo Svetu ali njegovim pripravljalnim telesom.
- Ukrepi v okviru delovnega načrta so lahko podlaga za prihodnji razvoj politik in priporočila.
- Predsedstva, države članice in Komisija bi si morali prizadevati za zagotavljanje skladnosti med ukrepi v okviru tega delovnega načrta in drugimi ustreznimi pobudami.
- Po potrebi se po zaključku ukrepa predloži poročilo o rezultatih.

Dialogi o politikah

- Komisija bo organizirala dialoge o politikah, če bodo izpolnjeni proračunski pogoji, posamezne države članice ali predsedstva pa lahko predlagajo posebno temo ali organizirajo dodatne dialoge ali dogodke, tudi v zvezi z ustreznimi pobudami, sprejetimi na nacionalni ravni.

- Dialogi o politikah bi morali povezati ustrezne oblikovalce politik, strokovnjake in po potrebi deležnike.

Dejavnosti vzajemnega učenja/delavnice

- Dejavnosti vzajemnega učenja zajemajo prostovoljne medsebojne izmenjave pod vodstvom držav članic, ki lahko s temi dejavnostmi na prožen način izmenjujejo najboljše prakse in izkušnje.

- Država članica ali skupina zainteresiranih držav članic lahko, če meni, da je to potrebno, predlaga organizacijo in financiranje dejavnosti vzajemnega učenja. Če so izpolnjeni proračunski pogoji, lahko Komisija zagotovi finančno podporo.

- Delavnice so izmenjave pod vodstvom Komisije, ki povezujejo države članice, strokovnjake in deležnike.

Odprta metoda koordinacije

- Odprta metoda koordinacije zagotavlja okvir za sodelovanje, izmenjavo mnenj in izmenjavo dobrih praks med državami članicami v zvezi z določenimi skupnimi temami ter omogoča pripravo nezavezujočih priporočil.

- Mandat za odprto metodo koordinacije bo dokončno oblikoval Odbor za kulturne zadeve, po potrebi s prispevkom drugih ustreznih delovnih skupin, in sicer na podlagi osnutka mandata, ki ga bo predlagala Komisija.

- V okviru mandata se lahko predlaga, da se v skupino za odprto metodo koordinacije povabijo tretje strani, vključno s tretjimi državami.

- Vsaka skupina za odprto metodo koordinacije bo zadolžena, da na prvem sestanku imenuje svojega predsednika ali sopredsednike.

- Odvisno od teme bi lahko skupino za odprto metodo koordinacije spodbudili k oblikovanju manjših ciljnih skupin in po potrebi uporabi participativnih metod.

Strokovne mreže in izmenjave

- Strokovne mreže in izmenjave se lahko uporabijo, kadar je potrebno stalno sodelovanje, izmenjava informacij ali usklajevanje.

- Države članice in Komisija bodo za te mreže in izmenjave po potrebi imenovale ustrezne strokovnjake in strokovnjakinje.

Nadaljnje ukrepanje na podlagi prejšnjih odprtih metod koordinacije

- Po potrebi se lahko organizirajo pregledi stanja, izmenjave mnenj ali druge dejavnosti nadaljnjega ukrepanja v zvezi s temami, obravnavanimi pri odprtih metodah koordinacije v okviru delovnega načrta za obdobje 2023–2026 ali predhodnih delovnih načrtov.

- S temi dejavnostmi bi bilo treba oceniti vrzeli pri izvajanju, opredeliti odgovornosti za nadaljnje ukrepanje in vzpostaviti povezave s prihodnjim razvojem politik na ravni EU in nacionalni ravni.

Gostujoče predstavitve/ustne izmenjave v Odboru za kulturne zadeve

- V Odboru za kulturne zadeve se lahko organizirajo gostujoče predstavitve ali ustne izmenjave, da se olajša razprava o novih vprašanjih in razvoju na področjih politik, povezanih s kulturo.

- Take izmenjave lahko vključujejo prispevke zunanjih strokovnjakov in deležnikov ter predstavnikov drugih ustreznih pripravljalnih teles Sveta v skladu s Poslovnikom Sveta.

Glavni politični referenčni dokumenti

- Izjava iz Cáceresa (Španija, 2023)
- Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (UL C 326, 26.10.2012)
- Sporočilo komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Kulturni kompas za Evropo (2025) (COM(2025) 785 final)
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o akcijskem načrtu EU za boj proti nedovoljeni trgovini s kulturnimi dobrinami (COM(2022) 800 final)
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Akcijski načrt za celino umetne inteligence (COM(2025) 165 final)
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Čim boljše izkoriščanje inovacijskega potenciala EU, Akcijski načrt za pravice intelektualne lastnine v podporo okrevanju in odpornosti EU (COM(2020) 760 final)

– Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Nova evropska agenda za kulturo (COM(2018) 267 final)

– Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Novi evropski Bauhaus, Lepo, trajnostno, skupaj (COM(2021) 573 final)

– Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o akcijskem načrtu za evropsko demokracijo (COM(2020) 790 final)

– Sklepi Sveta o oceni pravnega okvira za avdiovizualne medijske storitve in storitve platform za izmenjavo videov (C/2025/2954, 26.5.2025)

– Sklepi Sveta o ogroženih in razseljenih umetnikih in umetnicah (UL C 185/39, 26.5.2023)

– Sklepi Sveta o upravljanju na področju kulture (UL C 393/8, 19.12.2012)

– Sklepi Sveta o kulturi, visokokakovostni arhitekturi in grajenem okolju kot ključnih elementih pobude Novi evropski Bauhaus (UL 2021/C 501 I/03, 13.12.2021)

– Sklepi Sveta o krepitvi vloge kulturnega in ustvarjalnega sektorja s podatkovno vodenim razvojem občinstva (C/2024/3542, 31.5.2024)

– Sklepi Sveta o krepitvi kulturne in ustvarjalne razsežnosti evropskega sektorja videoiger (C/2023/1345, 30.11.2023)

– Sklepi Sveta o pristopu EU h kulturni dediščini v konfliktih in krizah, dok. 9837/21

– Sklepi Sveta o izboljšanju in spodbujanju dostopa do kulture (C/2024/7446, 13.12.2024)

– Sklepi Sveta o podpori mladim umetnikom ter kulturnim in ustvarjalnim delavcem na začetku njihove poklicne poti (C/2025/3165, 4.6.2025)

– Sklepi Sveta o strateški vlogi kulture, kulturne dediščine in avdiovizualnih del pri ohranjanju evropskih vrednot in demokratične odpornosti (C/2025/6562, 10.12.2025)

– Svet Evrope, Evropska konvencija o varstvu arheološke dediščine (spremenjena) (La Vallettska konvencija, 1992)

– Konvencija Sveta Evrope o varstvu evropskega arhitektonskega bogastva (Granadska konvencija, 1985)

– Konvencija Sveta Evrope o protipravnih ravnanjih v zvezi s kulturnimi dobrinami (Nikozija, 2017)

– Okvirna konvencija Sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo (Konvencija iz Fara, 2005)

– Konvencija Sveta Evrope o krajini (Firenška konvencija, 2000)

– Resolucija Sveta o delovnem načrtu EU za kulturo za obdobje 2023–2026 (UL 2022/C 466/01, 7.12.2022)

– Izjava iz Davosa, „Oblikovanje visokokakovostne gradbene kulture za Evropo“ (Švica, 2018)

– Strategija EU za boj proti antisemitizmu in negovanje judovskega življenja (2021–2030) (sprejeta 5. oktobra 2021)

– Študija Evropske komisije, 2020, The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals (Status in delovni pogoji umetnikov ter kulturnih in ustvarjalnih delavcev), končno poročilo, https://culture.ec.europa.eu/resources/document-library/the-status-and-working-conditions-of-artists-and-cultural-and-creative-professionals-0

– Študija Evropske komisije, 2026, Study on the discoverability of diverse European cultural content in the digital environment (Študija o najdljivosti raznolikih evropskih kulturnih vsebin v digitalnem okolju), končno poročilo, https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/34da2669-32b4-11f1-be39-01aa75ed71a1

– Evropska komisija, Poročilo o socialni zaščiti umetnikov, maj 2025: Mutual learning on inclusive social protection for artists and creative workers (Vzajemno učenje o vključujoči socialni zaščiti za umetnike in ustvarjalne delavce) – Evropska komisija; https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/social-protection-social-inclusion/mutual-learning-inclusive-social-protection-artists-and-creative-workers-2025-05-06_en

– Strateška agenda Evropskega sveta za obdobje 2024–2029 (EUCO 15/24)

– Evropski organ za delo, študija ELA, objavljena decembra 2024: https://www.ela.europa.eu/en/news/creative-sectors-ela-study-reveals-precarious-working-conditions-and-undeclared-labour

– Resolucija Evropskega parlamenta z dne 21. novembra 2023 s priporočili Komisiji o okviru EU za socialni in poklicni položaj umetnikov in delavcev v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih (2023/2051(INL))

– EPRS, študija Službe Evropskega parlamenta za raziskave, EU framework for the social and professional situation of artists and workers in the cultural and creative sectors (Okvir EU za socialni in poklicni položaj umetnikov in delavcev v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih), november 2023, https://www.europarl.europa.eu/thinktank/fr/document/EPRS_STU(2023)747426

– Strateški načrt Urada Evropske unije za intelektualno lastnino do leta 2030, The EUIPO's DNA, a robust, inclusive, diverse and sustainable IP ecosystem that works for all (DNK urada EUIPO, trden, vključujoč, raznolik in trajnosten ekosistem intelektualne lastnine, ki deluje za vse)

– Europol (2026), Changing tactics, changing targets: the evolving nature of museum heists (Spremenjene taktike, spremenjeni cilji: razvijajoča se narava muzejskih ropov), Europolova serija poročil Spotlight Report, Urad za publikacije Evropske unije

– Izjava skupine G20 iz KwaDukuze (Južna Afrika, 2025)

– Rimska izjava ministrov in ministric za kulturo skupine G20 ter izjava voditeljev in voditeljic skupine G20 (Rim, 2021)

– Izjava ministrov in ministric za kulturo skupine G20 iz Salvadorja da Bahia (Brazilija, 2024)

– Publikacija ICOMOS „European quality principles for EU-funded interventions with potential impact upon cultural heritage: revised edition" (Evropska načela kakovosti za posege, ki jih financira EU in lahko vplivajo na kulturno dediščino: revidirana izdaja), november 2020

– Poročilo MOD iz leta 2023: The Future of Work in the Arts and Entertainment Sector (Prihodnost zaposlovanja v sektorju kulturnih in zabavnih storitev), Mednarodna organizacija dela; https://www.ilo.org/publications/future-work-arts-and-entertainment-sector

– Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Evropski ščit za demokracijo: spodbujanje močnejših in odpornejših demokracij (JOIN(2025) 791 final)

– Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o evropski strategiji za unijo pripravljenosti (JOIN(2025) 130 final)

– Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu in Svetu – Oblikovanje strategije EU za mednarodne kulturne povezave (JOIN(2016) 29 final)

– Skupna izjava „Evropa za kulturo – kultura za Evropo“, 2026 (UL C, C/2026/3440, 25.6.2026)

– Zaveza ministrov in ministric za kulturo s konference MONDIACULT 2025 – sklepni dokument (Barcelona, 1. oktober 2025)

– Listina iz Porta Santa – Culture and the Promotion of Democracy: Towards a European Cultural Citizenship (Kultura in spodbujanje demokracije: na poti h kulturnemu državljanstvu v Evropi) (2021)

– Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 277/1, 27.10.2022)

– Uredba (EU) 2024/1689 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci in spremembi uredb (ES) št. 300/2008, (EU) št. 167/2013, (EU) št. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 in (EU) 2019/2144 ter direktiv 2014/90/EU, (EU) 2016/797 in (EU) 2020/1828 (Akt o umetni inteligenci) (UL L 2024/1689)

– Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o delovnem načrtu EU za kulturo za obdobje 2023–2026 (COM(2026) 337 final)

– Poročilo strokovne skupine držav članic za odprto metodo koordinacije, „Culture and Health, Time to Act“ (Kultura in zdravje, čas za ukrepanje) (2025) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/be89805d-9cf8-11f0-97c8-01aa75ed71a1/language-en

– Poročilo strokovne skupine držav članic za odprto metodo koordinacije, „Creative Shifts: Empowering culture for sustainable living’ (Ustvarjalni premiki: krepitev vloge kulture pri trajnostnem načinu življenja) (2025) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/043230ba-d250-11f0-8da2-01aa75ed71a1

– Poročilo strokovne skupine držav članic za odprto metodo koordinacije, „Strengthening Cultural Heritage Resilience for Climate Change“ (Krepitev odpornosti kulturne dediščine proti podnebnim spremembam) (2022) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4bfcf605-2741-11ed-8fa0-01aa75ed71a1/language-en

– Poročilo strokovne skupine držav članic za odprto metodo koordinacije, „The Status and Working Conditions of Artists and Creative and Cultural Professionals“ (Status in delovni pogoji umetnikov ter kulturnih in ustvarjalnih delavcev) (2023) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/01fafa79-1a13-11ee-806b-01aa75ed71a1/language-en

– Poročilo strokovne skupine držav članic za odprto metodo koordinacije, „Strengthening Europe through Public Libraries – How sustained investment in public libraries and their multiple roles delivers social, cultural and democratic returns“ (Krepitev Evrope z javnimi knjižnicami – kako trajnostne naložbe v javne knjižnice in njihovo večplastno vlogo prinašajo družbene, kulturne in demokratične koristi) (2026) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/623284d9-8184-11f1-bf5e-01aa75ed71a1/language-en

– Poročilo strokovne skupine držav članic za odprto metodo koordinacije, „Stormy Times – Nature and humans: Cultural Courage for change“ (Viharni časi – Narava in ljudje: kulturni pogum za spremembe) (2022) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0380f31c-37c9-11ed-9c68-01aa75ed71a1/language-en

– Poročilo strokovne skupine držav članic za odprto metodo koordinacije, „Towards a shared culture of architecture – Investing in a high-quality living environment for everyone“ (Na poti do skupne arhitekturne kulture – vlaganje v visokokakovostno življenjsko okolje za vse) (2021) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd7cba7e-2680-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en

– Dialog s civilno družbo „Glasovi kulture“, 2021, https://voicesofculture.eu/2021/07/06/brainstorming-report-status-working-conditions-for-artists-cultural-and-creative-professionals/

– Unesco, Haaška konvencija iz leta 1954 o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada

– Unescova konvencija iz leta 1970 o ukrepih za prepoved in preprečevanje nedovoljenega uvoza in izvoza kulturnih dobrin ter prenosa lastninske pravice na njih

– Unescova konvencija iz leta 1972 o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine

– Priporočilo Unesca iz leta 1980 o statusu umetnika

– Unesco 1999: Drugi protokol k Haaški konvenciji iz leta 1954 o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada

– Unescova konvencija iz leta 2001 o varovanju podvodne kulturne dediščine

– Unescova konvencija iz leta 2003 o varstvu nesnovne kulturne dediščine

– Unescova konvencija iz leta 2005 o varovanju in spodbujanju kulturnih izrazov (vključno z operativnimi smernicami iz leta 2020 za njeno prilagoditev digitalnemu okolju)

– Priporočilo Unesca iz leta 2015 o zaščiti in promociji muzejev in zbirk, njihove raznolikosti in vloge v družbi

– Okvir Unescovega statističnega inštituta iz leta 2025 za statistiko na področju kulture

– UNESCO Re|Shaping Policies for Creativity: we share, we act, we build (Pre|oblikovanje politik za ustvarjalnost: delimo, delujemo, gradimo) (2026, četrta izdaja)

– Priporočilo Unesca o etiki umetne inteligence (november 2021)

– Unesco: izvajanje Priporočila Unesca iz leta 1980 o statusu umetnika; https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000387452

– Resolucija Generalne skupščine Združenih narodov – Spremenimo svet: agenda za trajnostni razvoj do leta 2030 (sprejeta 25. septembra 2015)

– Združeni narodi, Pakt za prihodnost (A/RES/79/1, sprejet 22. septembra 2024)